Ч. 124. Чернівцї, пятниця дня 7. (19.) червня 1896. Рочник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для загранициї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надіcланім“ по 10 кр. від стрічки.

Про еміґрацию.

Урядова часопись Gazeta Lwowska помістила сими днями дві статї, в котрих описує ся долю еміґрантів в Ріо-Жанейро, котрі дожидають висилки на кольонії. Ті вісти взяті з двох листів з дня 8-го і 10-го марта с. р. з Ріо-Жанейро і в них каже ся так:

„Хоч правительство бразилїйске впевнило, що галицких еміґрантів, котрі прибули торік в грудни і сего року в лютім, вишле на кольонії, то однак се не стало ся доси. Ті еміґранти, як і всї, що пізнїйше прибули, находять ся доси в т. зв. домах еміґрацийних. Причина сего в тім, що провінция Парана замкнена, бо нема побудованих хат для еміґрантів і вимірених ґрунтів, а заки се наступить, мине ще не один місяць.

Для еміґрантів на кошт правительства бразилїйского побудовані два доми еміґрацийні: один в заливі в Ріо-де-Жанерійскім на острові цьвітів, другий в провінциї С. Паольо в Пінгейро. Оба доми можуть помістити по-над 1000 осіб, але що еміґрантів значно більше, то-ж і тїснота в домах еміґрацийних дуже велика. На пр. в мартї с. р. було на острові цьвітів 1500 еміґрантів, а в Пінгейро 2000 осіб. Доми еміґрацийні без вікон і сьвітло входить численними дверми, а подїлені они на кілька комнат. В деяких комнатах тапчани без подушок і сїнників, а в деяких і тапчанів нема, тож еміґранти примiщують ся на земли. В домі еміґрацийнім на острові цьвітів припадає на одного еміґранта простору ледви один метр квадратовий. Крім того есть на острові і будинок шпитальний, але в нїм ледви 30 ліжок і нема нїякого біля. Деколи лежить на однім ліжку і по двох недужих. Не дивота, що еміґранти боять ся шпиталю і волять укривати недугу, а неодна мати тримає при собі умираючу дитину. Дїти умирають на скарлятину, а досить часто також на червінку. Лїкар має свої години ординованя, але не ходить поміж еміґрантів, бо се не личить з его повагою. Не дай Боже одного случаю жовтої пропасницї на острові цьвітів, а всї еміґранти пішли би покотом, бо так страшна та епідемія. В Ріо-Жанейро умирає денно по 100 людий за пропасницю, а коли на воєннім кораблї італїяньскім зайшов один случай смерти на пропасницю, то за кілька днїв з 256 людий залоги померло 140 осіб.

Еміґранти наші дуже прибиті і нарікають на свою нещасну долю. Найбільше доскулює їм брак води. Воду довозять з Ріо-Жанейро, бо на острові є лиш кілька кирниць мутної води. До праня біля і митя помостів в домі еміґрацийнім уживає ся води морскої, то-ж всї предмети, в сей спосіб очищені, стають ще більше брудні і липкі. Буває й таке, що й до страви або до питя уживають води морскої, а в наслїдок сего дістають страшної біґунки, котрої не спиняє заординований бізмут. — З харчу, який правительство дає, наші еміґранти невдоволені, хоч дістають рано каву, а в полудне і вечером зупу рижову та мяса з фасолею. В пятницю дають замість мяса вуджену рибу. — Нарікають еміґранти також і на се, що не мають сьвященика, котрий би хрестив дїти і хоронив мерцїв.

Від часу до часу пишуть еміґранти листи до консуля австрийского і просять о поміч. В листах нарікають на харч (що хорують від води, що умирає денно по пятеро дїтий, що риби смердячі і т. п.), на лихі відносини санїтарні (що не вміють розповісти лїкареви недуги, бо якийсь Словак, котрий має бути товмачем, не розуміє їх бесїди) і т. ин. Рівнож жалують ся еміґранти, що стільки часу сидять безчинно по домах еміґрацийних, що не відсилають їх до Парани, куди хотять они безуслївно дістати ся, і що они за нїяку цїну

НІЧ.

Оповіданє.

— —

(Конець.)

III.

Все поснуло потомлене трудом дня. На дворі-ж, на сьвітї божому нема втоми, ту вітри бенкет шумний начали. Снїг крутить ся, простелює ся, котить ся, вкриває, засипає яруги, поля, шляхи. Безмежний, споконвічний хаос зновив свое царство. Дерева жалібно стогнуть, що тишина і спокій мертвецкого їх сну нарушені. Що тільки живе, скрило ся в закутках, та з жахом дожидає дня. Всюди гонять, гуляють, скаженїють снїжні филї хуртовини. Шумно сповенили ся вони і в своїх обіймах сьвіт гойдають. Нїкого не видко. Все дрімає.

Не спить тільки один Лучечка. Тяжкі думи залягли его душу. В хатинї у него ще більша туча й хуртовина, чим на сьвітї. Він чує передмогильні стони своєї жінки, вони грудь ему роздирають. Бачить надзвичайну скуку, яка томить еї. Се все віщує щось недобре. Думки в него поплутали ся. Стоїть, наче труп нїмий. Він скала між скалами, де хмари та вихри ночують. Схилив голову близь вікна, глядить мовчки у непроглядну ніч, що така темна, така страшна, така грізна, як его власна судьба. Вже й глуха північ минає, а він не знає, що дїяти з собою. Жінка то підпимаєть ся, то знов кладе на спочинок опухле тїло. Важко зітхає, сльози ринуть долї еї лицем. Простирає руки над сплячими дїтьми, нахиляєть ся, цїлує, хрестить, щось шепоче й питає мужа, чи далеко ще до дня.

„Іване... Іване, я осла...баю... Скучно й лячно в мене на серцї. Жаль менї дїточок... Гіркий був мій вік... У наймах зродила й зростила мене моя мати. Ах... ах... таке... Гарувала я, отїпала собою по людських нивах, своєю працею людий спомогала, докіль з тобою наймитом я наймичка одружилась. Доробили ся ми кусника поля, поставили отсю хатчину, купили корову, тай заходили ся по змозї, а ту, бачиш, панські посїпаки зганяють мене з сьвіта... загладив нас двір...“

Згадала цїле минувше свое житє, наче-б бажала розпрощати ся з ним. За хвилину проніс ся знов голос: „Ой, тяжко менї, а ту ще й кури не піють. Ніч... не розвидняєть ся. Ах, щоб скорше вже до рана... підеш до панотця. Я хочу висповідати ся. Чоловік чоловіком, грішний, і в невдовзї вкриє мое сине, грішне тїло землейка сьвята. Тяжко душу губити гріхами, най очистить ся на вічну дорогу“...

„Ах, що-ж я вдію з сими дрібними дїточками, як ти мене лишиш!“ заговорив жалісно муж еї. „В таку чорну хвилейку вибираєш ся до землї. Вже то Бог мене карає, довго-предовго, а я не знаю за-що?! Менї анї ночи, нї дня... Роби, тай роби й кінця не видко тій роботї! А в хатї лихо, а в хатї нужда! Я ходжу мов сновида, йно кости на менї та отся подерта сорочка... Від колиски давить мене біда, давить, тай не задавить. Боже, Боже, дай, щоб ми всї не діждали ясного дня! Забери нас всїх з собою! Най пани ту панують, а я... Земле, розступи ся!“

„Розложи огонь, розложи! Най хоч на сьвітло погляну. Не горюй, не горюй, якось воно буде. Ой, щоб я висповідала ся!... Ти завтра не підеш на роботу, вволи мою волю. Відай послїдні години разом всї в купцї днесь проживаєм... Хто знає...“

Не докінчила своєї врваної бесїди, заллялa ся сльозами і накрила очи якимсь платем. Муж познаходив скіпки, що молодиця в день була принесла. Розложив огонь. Тепло розіслало ся по хатї. Хора втомлена болем, розговором, та звуками близької смерти, вснула. Огонь погас. Півнї просьпівали першу пісню. Іван не лагодить ся на сон. Роздумує, важко роздумує над своїм лихолїтем. Думки плутають ся, одна одну випереджає, хаос, безмежний, мрачний хаос сповив его душу. Журить ся надходячим днем. Що вдїє? Дїти встануть: „Мамо їсти, тату хлїба!“ А в него стїни голі, тай сї спорохнавіли. Ба! і хорій годило-б ся дещо дати, бодай у послїдне.

Вийшов по-тихоньки на двір. Снїжниця очи засипає. Ніч, невидь, пекло кромішне. Стоїть, вдивляєть ся і щось думає. Нїчо не чути, тільки шум, свист вихру і хуртовини.

Вернув у хату, вгорнув два подерті кафтани, знайшов шапку, вложив на голову, взяв скопець з собою і вийшов.

„Ах, Боже, до чого нужда мене гонить! Я мушу йти красти! Ах, мої батьки сього не робили, йно мене доля до такого поганого дїла веде! Гріх! се правда! Боже, Ти менї се простиш! Я не з гаразду се чиню! Таж пан не стільки від мене загарбав, а він такий богатий! Жінка моя через кого днесь зі сьвіта сходить, як не через него?!“

не пійдуть до С. Паольо або до Катерини, та що волять вертати до Галичини.

На такі листи консул відносить ся до правительства бразилійского з просьбою о інтервенцию. Правительство висилає контролю до домів еміґрацийних і на якийсь час відносини в дечім поправляють ся. Але в квестиї кольонїзацийній (висилка до Парани і розпайоване між еміґрантів землї) навіть інтервенция консула не може нїчого помочи".

---

20. мая с. р. ухвалено в Сполучених Державах північної Америки таке право для тих, що туди еміґрують із чужих країв:

1. Не впускати до Сполучених Держав анї одного мужчини, від 16 до 60 років, що по нїякому не вміє нї читати нї писати. З неписьменних впускати будуть тілько таких родичів, котрих дїти живуть у Сполучених Державах.

2. Не приймати до Сполучених Держав анї одного такого робітника, котрий що року приїздить туди на роботу, а потім вертає домів і не думає стати американьским підданим.

3. Кождий робітник, що прийде до Сполучених Держав за контрактом на роботу, заплатить кари 1000 долярів (2500 злр.) і мусить відсидїти один рік у вязници.

4. Коли підданнї Сполучених Держав замешкає в иньшім краю і прийме тамошнє підданьство, не має вже права вертати ся до Сполучених Держав.

5. Кождий, що приїздить до Сполучених Держав, мусить платити пів долора (1 зр. 25 кр.) поголовного.

Сї права змушують усїх неписьменних Русинів — мужчин, перше нїж їхати до Сполучених Держав Північної Америки, вивчити ся читати і писати бодай по руски, — і з сего була би для Русинів велика користь. Але знов від тепер нашї Русини не можуть їздити до Північної Америки на якийсь час, тілько на зарібки, як по більшій частинї бувало доси — а мусять вибирати ся раз на завсїгди і ставати американьскими обивателями.

Се право не відносить ся до Бразилиї анї до Канади.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 18-го червня 1896.

Архикнязь Людвик Віктор іменований на місце покійного архикнязя Кароля Людвика заступником протектора товариства Червоного Хреста в Австро-Угорщинї.

Мінїстерство просьвіти згодило ся на предложене епископскої консисториї в Станїславові, щоби в Станїславові була поки-що на два роки отворена посада четвертого сотрудника, і визначило єму з релїґійного фонду річну платню 300 зр. Справа помешканя для четвертого сотрудника ще не рішена.

Посол о. Василь Небиловець скликує своїх виборцїв на день 25-го с. м. до Долини, аби здати справу з своєї дїяльности в галицкім соймі.

Про церкву „Народного Дому" у Львові пишуть, що на єї уряджене призначено на 1896 р. з того Інститута суму 10.000 зр. Коли роботи коло будови підуть скорим ходом, то можна надїяти ся, що в роцї торжества 50-лїтного панованя нашого монарха, котрий ще 1854 р. сам положив під ту церков угольний камінь, можна буде ту нову церков посьвятити.

Хосенне розпорядженє. Галицка краєва рада шкільна дала наказ, щоби ученики і ученицї народних і видїлових шкіл ходили від мая по конець шкільного року і в місяци вересни перед шкільною наукою до церкви на службу Божу. По тім розпорядженю наповняє ся станїславівска руска катедра — як нам доносять — по 7-ій годинї зраня все шкільною молодїжю обох полів зі всїх 6 тамошних шкіл під проводом своїх учителїв. Підчас шкільної служби Божої співає на переміну хор учеників рускої школи вправ і хор учениць видїлової школи жіночої під діріґентурою своїх катехитів. Всї, котрим дороге релїґійне виховане шкільної молодїжи, повитали згаданє розпорядженє галицкої кр. ради шкільної з радостию як дуже хосенне.

Черновецка дирекция почт іменовала п. Аделю Матіяс почтмайстровою в Стульпіканах.

З кругів зелїзничих. До Чернівцїв наспіла з достовірного жерела вість, що заступник державних зелїзниць в Чернівцях, надінспектор Рихард Бріль перенесений до мінїстерства зелїзниць, де має перебрати управу осібного видїлу. Управу торговельного бюра перебере тимчасово надінспектор Естеррайхер.

Нова читальня „Просьвіти" отворила ся дня 4-го с. м. в Вовчинцях під Станїславовом. На торжественне отворене з Станїславова запрошено видїлових станїславівскої філїї „Просьвіти" і станїславівску інтелїґенцию руску. Промавляли до зібраних др. Коцюба і п. Масляк, а п. Мостович пояснив статути, по чім вписало ся 58 членів. Головою читальнї вибрано о. пароха і совітника Городиского. Розвій читальнї забезпечений, бо самі селяни вже від довгого часу побивали ся за єї отворенєм, а місцевий учитель заняв ся сею справою дуже горячо; також начальник громади є читальнї прихильний. — Небавом отворить ся знов нова читальня „Просьвіти" в Ямници, станїславівского повіта.

Суперечка о то, хто більше заслужений. Не инакше, лише так можна назвати ту малу полеміку, яка завела ся поміж *Бук. Від.* а *Буковиною* з причини відпусту в Дорошівцях. На підставі листу з Дорошівцїв від чоловіка, котрому не маємо причини не вірити, написали ми в 116 числї, що в *Бук. Від.* заслуги о. Манастирского в Дорошівцях занадто звеличано. Тепер о. Манастирский вважав відповідним (на підставі §. 19. зак. прасового — то розуміє ся...) прислати нам спростоване, в котрім каже, що він собі признаня за заслуги не аранжував,

---

От-так роздумуючи йде Іван і оглядаєть ся. Нїчого не видко. В хатах ще не сьвітить ся. Деcь пес заскавулить, гавкне жалібно і знов змовкне. Йде Іван. Тіло дрожить, вітер студений крізь плате вельми провіває. Він іде, на нїчо не зважає, не жахаєть ся простудити. Спішить.

Бачив Іван з вечера, коли відходив з роботи, як двораки з чужими фірманами, що попривозили своїх панів до ґрафа Цукровського, пігнали до коршми й позабули замкнути стайнї.

Думав Іван собі, що вони будуть там цїлу нїч пити, гуляти...

З жахом по-тихоньки пересуваєть ся попри стодолу. Станув під стайнею, коло сьої части, де корови дійні стояли. Оглянув ся на всї сторони. Нїчого не видко, нїчого не чути. Тихо. Тілько в комнатах панських на другім боцї річки горять лямпади і кидають рясні проміня сьвітла на мрачний сьвіт божий.

Прикладає судорожно руку до дверий. Вони відчинили ся. Переступає поріг, наблизив ся до жолоба, дотикаєть ся пальцями, шукає стільчика. Знайшов, підходить до корови; доїть одну, доїть другу, надоїв повний скопець. Виходить легонько зі стайнї, приперає двері і йде сим самим місцем, куди прийшов. Нечайно вирвав ся звідкись пес і почав вельми в'їдати. Саме тодї двораки вертали із коршми, а коли почули безнастанне, в'їдливе брехане, помчались стрілою ід стайнї, піймали наляканого Івана, молоко виляли, а его самого замкнули в кінній стайнї.

Збентежений наш сїромаха дрожить, кров пропливає скорійшою ходою, серце відчуває важку втому! Склонив голову на жолїб, обняв єї руками, ридає... Стрепенув ся по хвилї зі свого напрасного переляку. Виринають перед его душею страшні злиднї домашні. На саму згадку про нещасну жінку та дїти якийсь дивний сон сповив его душу. Він думає й не думає, мрачно, лячно єму. Щось говорить, крестить ся і чути вяжкі проклони на свою чорну долю, чути нарікання, зітханя...

IV.

Почало зоріти, розвидняєть ся. Пробудила ся хора, та кличе: „Иване... Иване, йди до панотця, проси, най прийдуть висповідати мене."

На єї мольби нїхто не відповідає. Тільки чути плач дїтий. Сльози їх добивають немічну. Вона бажає на силу підняти ся, але годі. Знов голосить: „Иване, ти спиш? Встань, встань, вволи мою волю! Ой, ой... я... не діж...ду полудня. Йди, йди! Нї, не чути нїчого. Мабуть не ма его. Відай він вже давно пішов ід церкві... Цитьте, дїточки, цитьте, тато небаром вернуть. Підождїть трохи, присуньте ся коло мене. Видите, мама хора. Не плачте, тато прийдуть, дадуть їсти, опісля панашка прийде, ся, що вчера, принесе хлїбця."

Глядить на дїти так мило, так жалісно, так милосерно, що від сього погляду серце камяне розилило-б ся, хижий звір лежав би супокійно коло єї ніг, розбійник поверг би нелюдське дїло, та пішов би працювати день і нїч, щоб недолю людий зломити і вкинути в бездну, щоб там на віки сконала, пропала. Дїти під сим болїсним виглядом матери вспокоїли себе, не хотїли її ще більш огірчати останнїх годин життя. В їх серцї горить ще любов чиста, любов загальна, що не вирізняє нї пана, нї хлопа, нї ворога, нї народности, нї жадних невзгодин; їх любов і батька і матїр, сестру і брата, чужу людину і звірятко і ростину, все а все під своїми крильми однаково лелїє. Така любов могла-б на сьвітї рай сотворити.

Небавом начала хора знов скучати, зітхати: „Ой, нема ще їх, нема! Ах, щоби скорше прибули! А ту вже геть, геть на день, а їх не видко. Ой яка-ж я слабонька! Боже, Боже, чим я перед тобою прогрішила ся, що ти мене, чоловіка і мої дїти так караєш?!"

Йно що покінчила нарікання, входить молодиця, ся, що вчера.

„Щож ви, кумо, полекшало вам?" питає вона входячи.

„На другий сьвіт, на другий, до сирої землї!" відвічає хора. „Я днесь, кумонько, вже й піднятися не можу. Скучаю цїлу нїч. Всякі мари стають менї заєдно перед очима. Просила я чоловіка, щоби пішов до панотця. Треба висповідати ся. Десь так надо-днем венула я трохи. Рано буджу ся, кличу чоловіка, нема нїкого. Не знаю, чи пішов ід церкві, чи де обертає ся... Відай я не діжду ся сьвятої сповіди. Йдїть кумочко, напроти них. Я вже й говорити не годна. Йдїть... йдїть... бо... я..." і при сїх словах замовкла.

Налякана молодиця помчала стрілою долї селом до панотця. Приходить там і розповідає про все. Попадя говорить, що нїкого з прошенем о сповідь не було. Панотець скоренько метнув ся до церкви, взяв сьв. дари і спішить ід хорій.

Немічна чує далекі звуки дзвінка. Дивнепредивне враженє роблять вони на єї душу. Дїти глядять цїкаво, звідки доносить ся теленькане? За часинку відхилили ся двері, ввійшли панотець, молодиця і ще один чоловік. Підняли хору, оперли об стїну, намагали ся дїтий забрати, але сї розплакались, не хотїли рушити ся з печі. Плачуть, зітхають, стулили ся в купочку і глядять з жахом, що панотець робити-ме з їх мамою. Трогаючий був вигляд сих істот, помарнїлих від голоду, холоду, нужди. Наче-б їм серце щось злого віщувало, наче-б відали, що сей муж гарно

всеї заслуги около піддвигненя села не приписує, бо він там ледви пів року, а ділить ся заслугою і з управителем школи п. Радиком. Відтак се факт, що сьпівак-школярик зложив о. Манастирскому подяку на письмі, а другий факт, що о. Іванович на відпусті був, лише участи в торжестві не брав, бо був трудний з відпусту крещатицкого... Нема звичаю, щоби редакция відкривала імя свого дописувателя: а відтак годі від неї жадати, щоби для контролї кождої дописи висилала на село свого повірника; однак о. Манастирский не присилав би нам в скромности своїй такого спростованя, як би знав імя дописувателя. Се, як бачимо, якась маленька інтриґа, в котру не наша річ входити.

Процес о рабунок. Перед трибуналом присяжних в Чернівцях вела ся сими днями карна розправа против Дмитра Думітреану з Долїшних Станівцїв, обжалованого о рабунок. Він в ночи до 21-го серпня 1895 закрав ся з иньшими товаришами до маґазину пропінатора Натана Сабата і украв тютюну за 55 зр. 50 кр. і 35 лїтрів спірітусу на суму 20 зр. А дня 20-го падолиста 1895 напав 11-лїтного хлопця Івана Кумановского над потоком Молницею в Синівцях і грозячи ему утопленем забрав ему плащ, блюзу і шапку, а опісля втік до Румунії. Обжалований випирав ся всякої вини, але так Сабат як і Кумановский пізнали в нїм злочинця, а також сьвідки зізнали в его некористь. Присяжні признали его винним злодїйства і рабунку, а суд засудив его на десять лїт тяжкої вязницї.

Про грізний пожар в Дроговижи доносять звідтам: Сьміло можна сказати: Нема слїду де було Дроговиже. На просторі 1500 кроків з 400 господарств оставив пожар, що вибух, здає ся, від папіроса, лише самі купи згариц. Огонь лютив ся $1^1/_2$ години з такою силою, що навіть струя близь пливучого Днїстра не була би могла его спинити. 146 родин остало ся без кута і хлїба а навіть не мають в що передягнути ся. О ратованю движимостий не могло бути й бесїди, по перше длятого, що не було кому їх ратувати, бо в дома лишились лише дїти, а старші були занятї в поли обгортанем картофель і в доокрестних каменоломах, а по друге, що горячо не позваляло приступити до горіючих хат. До розширеня пожару причинив ся сильний вітер і через кілька тижнїв треваюча спека. З людий згоріла одна 5-лїтна дївчинка, але крім того попекло ся богато людий, так що одну наймичку треба було зараз відослати до стрийского шпиталю. Не обійшлось без страт в живім інвентари. Одно лиш щасте в тім нещастю, що пожар не вибух в ночи і що більша часть погорівших була асекурована. Лише около 20 господарств не було обезпечених: 32 були обезпечені в „Славії", а прочі в „Днїстрі". Один заможнїйший господар задумав аж тогди асекуроватись, коли узрів пожар в селї. Бачучи, що огонь скоро наближає ся до его загороди, замісць щоби ратувати движимости, виняв гроші з скринї і побіг до асекурацийного аґента в Николаєві і розуміє ся надармо. Церков, приходство, школа і кількадесять хат осталось; а се лиш задля того, що они лежать по другій сторонї пливучого через село потока, котрого береги густо зарослі вербами. З першою помочию для погорілцїв поспішив п. Клястерский, полковник стаціонованих в Дроговижи коний, і дирекция заведеня для сиріт скарбківской фундациї. Роздавали поміж потерпівших хлїб і одежу. Взагалї Дроговиже уже четвертий рік з черги навіщує нещасте. Недавно Днїстер забрав з собою пашу для товару, торік град вибив все збіже в поли, а тепер знищив знов пожар цїле село.

Смерть від блискавиці. В Путилові на Буковинї робили підчас тучі робітники на полю коло бараболь. Блискавиця вдарила в 37-лїтного Стефана Мекана і убила его на місци, а иньші робітники стратили на короткий час притомність.

Складки. На учительскій конференциї в Сторожинци зложили на *бурсу* Народного Дому в Чернівцях вп. учителї: Олександер Барбір з Кабина 1 зр., Василь Гишка з Калинівцїв 1 зр., Николай Савіцкий з Панки 1 зр., Юрій Рогатинович з Драчинцїв 1 зр., Іван Шкраба з Комарівцїв 40 кр., Севастиян Шербанович з Глинницї 1 зр., Франц Штробель з Слободзії-Комарівцїв 1 зр., Николай Кушнїрюк з Барбівцїв 1 зр., Михайло Ґаза 50 кр., Олександер Купчанко з Горішних Станівцїв 1 зр., Василь Григорович з Сторожинцїв 50 кр., Евгеній Годованьский з Драчинцїв 1 зр., Михайло Зотта з Бобівцїв 1 зр., Василь Коча з Волоки 1 зр., Николай Коча 40 кр., Теофіл Козак з Жадови 50 кр., Вендилин Микитович із Сторожинцїв 1 зр., Партемій Данчул з Волоки 1 зр., Казиевич 25 кр., Бучковский з Долїшних Станівцїв 50 кр., разом 19 зр. 35 кр.; селянин Василь Семенюк Антонів з Василева 50 кр. Доси зложено разом **191 зр. 60 кр.**

На *друкарню* жертвував уч. Николай Савіцкий з Панки 1 зр., надуч. Кость Цурканович з Карапчева 1 зр. 50 кр.; доси є разом **699 зр. 71 кр.**

Телеґрами „Буковини".

З дня 18-го червня 1896 року.

Відень. Vaterland доносить, що архикнязь Отто пересиляє ся до Відня і замешкає в палатї в Авґартен. Аби шанувати здоровле хорого архикнязя Франца Фердинанда, назначив цїсар архикнязя Оттона до сповненя обовязків, які доси сповняв архикнязь Кароль Людвик, а також части обовязків репрезинтацийних престолонаслїдника бл. п. Рудольфа. Архикнязеви Оттонови мають окрім двірского маршалка придїлити двох військових коморників, між ними одного Мадяра.

Будапешт. Австрийска делеґация радила над военним буджетом. Против буджету говорили Янда, Сальвадорі, Штайнвендер, Ріхтер і Дец, а за Турнгер, Демель, Свобода, Барвіньский і Форхер. Мінїстер війни ґр. Кріґгаммер заявив, що жалоби на знущаня над вояками будуть строго розслїджені. Введене дворічної служби в Австриї неможливе. Мінїстер не має нїчого против того, аби і ремісників увільняти від військових вправ, але треба мати також на увазї евентуальну потребу доставлень для военної управи. Що-до відпустків, то они не сьміють довше тревати, як до жнив, бо инакше цїла вправа вояка тратить на вартости.

Будапешт. Угорска делеґация вже ухвалила буджет спільного мінїстерства фінансів, закінчене рахунків за 1894 р. і буджет маринарки.

прибраний, прийшов виряжати їх пайдорожшу маму в далеку-далеку дорогу. Плачуть, то втихають і відвертають свої лиця, то знов жалісно глядять, мовби заклинали, благали, щоб не забирав їм одної-одинокої надїї, щоб вернув їм матїр.

Скінчила ся сповідь. Панотець потїшає, розпитує дещо, гладить дїти, приказує молодици не віддаляти ся, докіль чоловік хорої не поверне.

Лице слабої прояснюєть ся на хвилинку, якесь внутрішне вдоволене виявляєть ся на зверх. Дїти просять їсти. Молодиця скочила домів. За хвилю вернула, принесла деякої поживи, нагодувала дрібні соколята. Хора не приняла корму, почала дрімати: вневдовзї лагідний сон розстелив ся по еї зболїлих суставах. Голод дїтий влагоджений, вони вспокоїли ся. Молодиця розложила огонь, забавляє маленькі.

Десь так по двох годинах будить ся хора. Питає, чи чоловік еї прийшов. Коли не дістала вдоволяючої відповіди, важко зітхнула, дивуєть ся, де би він міг так довго забарити ся. Помовчавши часинку, говорить: „Мабуть я его не діжду ся. Прийде ся зійти із сьвіта не глянувши ще раз у послїдне на него. Де він... де... він! Я по... сла... баю... Кумонько, ходїть ту... до мене!" Молодиця потїшає, вона бачить, що хора вже конає, що еї вкрила муравиця, стає на запічку, нахиляєть ся. Конаюча стискає судорожно руку молодицї, просить, щоб згорнула дїтий коло неї. Цїлує їх.

„Нема его, не... ма. Стійте ту... коло мене... Який там днесь день?... Ага! пятниця. Не йде... ніхто до нас... Ви ту... Скажіть..." зітхнула, піднесла очи й переставила ся!

Молодиця примкнула очи мертвій жінцї на вічний сон. Пождала, докіль дїти не вснули, а опісля вийшла оповістити другим про смерть та пошукати Івана.

V.

Вже давно з полудня. Ґрафи, дїдичі, пан комісар, староста від'їхали. Гамір починає стихати. Лякеї і прочі посїпаки двірскі радїють, що дещо дістали в руку. Ґраф Цукровський не виспаний, вино ще не вишуміло ему з голови. В такім мрачнім настрою одержує він звістку про крадїж Лучечки. Скажений велить его припровадити перед своє достойне лице.

Йде Іван, похнюпивши голову до землї. Студїнь провіває крізь лахмітя, вітер з ніг валить нуждене тїло. Став перед ґрафом. Сей глянув оком хижого звіря на свою жертву.

„Та ти, жебраку, важив ся в область мого майна в ночі рукою сягати? Ти до паньских замків?..." скрикнув ґраф.

Лучечка впав до ніг пана, цїлує промовляючи: „Та я не для себе, прошу яс..."

„Мовчи, мудю, хаме... ти ще будеш себе оправдувати! Заплатиш сейчас десятку, або підеш сидїти зараз нинї на два місяцї, або дістанеш добру порцию київ. Виберай, хамське колїно!"

Бідний Іван думає: Я не маю зломаного дутка при души, а ту кажуть платити десятку. Піду нинї сидїти, а в дома жінка вмирає — не знав сїрома, що вона ще перед полуднем попрощала сей чорний, слїзний свій сьвіт — дїти з голоду пухнуть. Га! най бють! Дасть Біг, що я й те лихо перебуду.

„Та вже, прошу пана, най будуть киї", прошепотїв Іван соромно.

„Служба, беріть его, всипте ему пятнайцять, щоб знав, як на другий раз панське добро красти", сказав ґраф своє, відвернув ся і пішов у свої мягонькі постелї спати.

Двораки здерли подерту одежину, простягнули чорне тїло на долівцї і бють, молотять, наче збіже. Кровця зачервонїла ся. Час від часу чути жалісні стони. Вкінци вже й стонів не чути. Зі стонами Лучечки й душа его поплила, злетїла в небесні вершини, лучить ся з душею своеї подруги, стають на суд перед царем царів, молять, благають Єго, щоб Він раз вигляну зза хмари й побачив, який рай на землї... Розповідають, що на сьвітї тисячі тисячів, мілїони в крови, багнї, в недолї віковічній конають, та кров свою в чари золоті панам вливають і вони бенкетують. Просять Бога, щоб для всїх був батьком...

На другий день перед полуднем їдуть до села: комісар, лїкар, судя, жандарм, писарі. Селяни бачать се і кивають головами. „А он і трупови не дадуть спокійно на лаві свій час відлежати, будуть его різати. Бодай їх так різало, як вони нас ріжуть!... Вони приїхали нїби правду ту робити..."

„А де ви, куме, видїли, щоби пан панови що злого зробив? Пани набють, пани судять, а на нас хлопах все ся змеле!"

„Правду, правду кажете!" потакують другі. „Вкажи ся в судї, або в штаерантї, або в старостві, або в радї повітовій, то зараз тебе з'їдуть з гори: „Ти мудю, хаме... заваляєш підлогу!" Ну, і що робити? кому розказувати про свою кривду, та нужду? До Пана Бога йти хиба на скаргу?!"

„Та воно таке, таке нам. У нас все ніч, тай ніч, тай ніч, а дня не видко і відай не буде! Добре то наші батьки говорили:

Бодай пани панували, а цигани жили,
Бодай пани до циганів на жебри ходили!..."

Львів 1896.

Юрій Кміт.

Повідомленє. Маю честь повідомити, що дирекция товариства *Днїстер* у Львові іменовала мене своїм аґентом на Чернівцї (повіт судовий) і окрестність. В справах обезпечень від огню будинків мешкальних і господарских, церков з уряджeнем, знарядів домашних і господарских (возів, плугів і т. п.). худоби, збіжа в соломі і в зерні — подаю кождому потрібні поясненя. — *Корнило Салабан*, аґент „Днїстра“ в Чернівцях, улиця Пумнула ч. 25.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всім вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкориснїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґаранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Для школярів!

Товариство „Просьвіта“ при зближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвітл. Рад Шкільних, Впов. сьвящеників, катихитів, учителїв і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені з позолоченими берегами, можна купити **в канцеляриї товариства у Львові в ринку ч. 10,** по слїдуючій цїнї:

Розсказн про сили природи 20 кр., Оповіданя о житю сьв. Бориса і Глїба 20 кр., Повістки для дїтий 27 кр., Сестра 15 кр., Байки 22 кр., Історня Руси ч. I. 25 кр., Історня Руси ч. II. 23 кр., Лен і коноплї 24 кр., Рогата худоба 45 кр., Про живоплоти і лїси 20 кр., Венямин Франклїн 16 кр., На досьвітках 22 кр., Серед ледового моря 25 кр., Житє сьв. великомученика і лїкаря-Пантелеймона 20 кр., Дрібна птиця ґосподарска, а великі грошї 20 кр., Відкритє Америки 22 кр., Зьвірята шкідні і пожиточні 42 кр., Перекотиполе, повістка, 18 кр., Кирило і Методій 22 кр.

Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр., в лучшій оправі: а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр., б) цїла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр.

Молитвенник народний великий по цїнї 90 кр., 1·10, 1·30, 1·60, 1·80 зр.

В рускім товаристві педаґоґічнім, улиця академічна ч. 8. у Львові, можна також дістати на премії для учеників слїдуючі виданя:

Образкові виданя. Зьвіринець 10 кр., Гостинець 10 кр., Забавки 10 кр., Менажерия 10 кр., Робінзон 40 кр., Квіточка 20 кр., Віночок 20 кр., Кобзар Тараса Шевченка 20 кр., Ґете-Франко: Лис Микита 50 кр., Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр.

Виданя без образків. Читанка ч. I., II., III., IV. оправні 20 кр., без опр. 10 кр., Вязанка желань 10 кр., Хемія Роское 40 кр., Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 2 зр., Дзвінок на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 4 зр., Ів. Левіцкий: Попались. Різдвяні сцени 10 кр., Вол. Шухевича: Записки школяря 20 кр., О. Нижанковский: Батько і мати, двосьпів для дїтий з фортепяном, 10 кр., Леонїда Глїбова: Байки 5 кр., В. Чайченка: Олеся; Комар; Грицько по 5 кр., Дума про княгиню Кобзаря 5 кр., Днїпрової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по 5 кр., М. Лисенко: Тече вода з-під явора. Двосьпів з фортепяном. 10 кр., Мапа етноґрафічна Руси-України 20 кр., Гордїєнко: Картаґинцї і Римляни 20 кр., Юлїй Верне: Подорож довкола землї 60 кр., Барановский: Приписи до іспитів 20 кр., Молитвенник народний, в полотно оправлений, 20 кр., д-ра Л. Кельнера: Коротка історня педаґоґії 60 кр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точно.

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за річник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

ВИШИВКИ

вехідної Галичини

після колекциї зібраної Товариством „Клюб Русинок у Львові“, появились накладом Антона I. Хойнацкого з лїтоґрафічного заведеня Андрія Андрейчина по цїнї

3 зр. 30 кр.

за **примірник,** складаючий ся з **20 таблиць** в 4° королевского формату в **хорошо** видїланій **тецї.**

Виданє сих „Вишивок“ перевисшає значно подібного рода виданя, що появились в Києві, Одессї і Москві, і то не лише під взглядом технїчного викінченя, але також і під взглядом самого змісту, бо виданє се складає ся з точних репродукций численних взорів народних вишивок з повітів Борщів, Городенка, Калуш, Надвірна, Снятин, Товмач і иньших о вірнім наслїдуваню красок, уживаних народом в дотичній окрестности.

З замовленями належить звертатись до Антона I. Хойнацкого, управителя Книгарнї Ставропигийского Інститута у Львові, улиця Руска ч. 3. 17—26

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$\underline{6^{57}}$	$\underline{10^{28}}$	$\underline{5^{50}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$\underline{10^{00}}$	. $\underline{5^{23}}$		
З Новоселицї, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$\underline{9^{50}}$
до Львова								
З Відня, Кракова . . .	1^{30}	$\underline{5^{10}}$		$\underline{6^{55}}$	$\underline{9^{30}}$	9^{55}		
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова .	$\underline{9^{55}}$	.	.	$\underline{6^{13}}$	7^{28}	$\underline{2^{01}}$		
З Підволочиск	2^{30}	$\underline{10^{05}}$	.	8^{05}	5^{10}	.		
З „ на Підзамче	2^{18}	$\underline{9^{50}}$	.	7^{42}	4^{45}	.		
Зі Стрия.	.	.	.	$\underline{12^{10}}$	8	1^{50}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	5^{45}	.		
Зі Сколього і Стрия . .	.	.	.	$\underline{10^{10}}$	.	.		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг) .	.	.	$\underline{8^{45}}$	.	.	.		

Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
з Чернівців								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$\underline{10^{29}}$	$\underline{5^{38}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$\underline{7^{17}}$	$\underline{10^{48}}$	6^{16}		
До Садаґури, Новоселицї .	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}
зі Львова								
До Кракова і Відня . .		2^{50}	$\underline{11^{00}}$	$\underline{4^{40}}$	9^{55}	$\underline{6^{45}}$		
„ Підволочиск	.	2^{11}	6^{00}	.	9^{30}	$\underline{10^{45}}$		
„ „ з Підзамча .	.	2^{25}	6^{14}	.	9^{48}	$\underline{11^{12}}$		
„ Чернівцїв, Сучави, Яс, Букарешту	6^{10}	.	.	10^{25}	2^{45}	$\underline{10^{15}}$		
„ Стрия	.	.	.	$\underline{5^{22}}$	9^{35}	$\underline{7^{22}}$		
„ Белзця	.	.	.	9^{15}	$\underline{7^{05}}$			
„ Сколього і Стрия . .	.	.	.	.	.	3^{05}		
„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг) .	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.